

Az Aggteleki karszt– barlangturizmus Magyarországon

Idegenforgalmi szakmenedzser
Kodolányi János Főiskola
Budapest
2007

Vass Anita
konzulens: Bánkúti Ferenc

Tartalomjegyzék:

1	Problémafelvetés	2
2	A vizsgálat elméleti háttere	4
3	A vizsgálat és eredményei	6
3.1	Világörökség	6
3.2	Magyarországi világörökségek	9
3.2.1	Magyar helyszínek	9
3.2.2	A Magyar Várományosi Listán szereplő helyszínek	9
3.3	Barlangokról, barlangturizmusról általában	10
3.3.1	Idegenforgalmi barlangjaink	12
3.4	Az Aggteleki- karszt	14
3.5	Az Aggteleki Nemzeti Park	15
3.5.1	Az ANP szervezeti felépítése, története	15
3.5.2	Az ANP saját gazdálkodása, ezen belül a turizmus helyzete	16
3.5.3	Az ANP turisztikai kínálata	17
3.5.3.1	Barlangok	17
3.5.3.2	Egyéb természeti értékek	21
3.5.3.3	Kultúrtörténeti értékek	21
3.5.4	Szálláshelyei	22
3.5.5	A kereslet	23
3.5.5.1	Problémák	24
3.5.5.2	Megoldási lehetőségek	24
3.5.6	Fejlesztési tervek	27
3.5.7	Főbb fejlesztési tervek	27
3.5.7.1	Utak korszerűsítése	27
3.5.7.2	Turisztikai és oktatási tevékenység fejlesztése	28
3.5.7.3	Marketingkommunikáció fejlesztése	28
4	Összegzés.....	30
5	Felhasznált irodalom	35
6	Mellékletek	37
6.1	Kérdőív	37
6.2	Képek	39

1 Problémafelvetés

Az emberiség figyelme már évszázadok óta nagy érdeklődéssel fordul a barlangok felé. Ezen földalatti természeti csodák fölfedezése, bejárása sokszor nagy bátorságot igénylő vállalkozás volt. Ez az érdeklődés a 20. században is megmaradt, mai modern formáját a barlangturizmus alkotja.

Magyarországon mintegy 4100 barlang található, de ezeknek csak nagyon kis része látogatható a nagyközönség számára. Feltárásukkal, kiépítésükkel, hazánk számos részét bekapcsolhatnánk az idegenforgalom vérkeringésébe. Kevés olyan nagyváros rendelkezik barlanggal, mint Budapest, ahol még a mai napig akadnak feltáratlan, új barlangok. Napjainkban találtak egy új barlangot a Gellért hegyen.

A látogatók számára megnyitott idegenforgalmi barlangjaink az alábbiak:

- Baradla-barlang (Aggtelek), Szent István-barlang (Lillafüred), Anna-barlang (Lillafüred), Pálvölgyi-barlang (Budapest), Szemlő-hegyi-barlang (Budapest), Lóczy-barlang (Balatonfüred), Tapolcai-tavasbarlang (Tapolca), Abligeti-barlang (Abaliget)

Szakedolgozatomban kiemelten foglalkozom az Aggteleki karszt barlangjaival, főként a Baradla barlanggal. Az Aggteleki Nemzeti Park, a Baradla-barlang 1995-ben került fel az UNESCO Világörökségi listájára. Ez az elismerés nyilvánvalóan hatalmas természeti értékről tanúskodik, amit egyrészt óvni kell, másrészt jelentős idegenforgalmi potenciállal rendelkezik.

A Baradla-barlangról először 1549-ben tettek írásos feljegyzést. 1806-ban kezdték meg kiépítését, József nádor látogatása alkalmából. 1794-ben Sartory József készíti el az első barlangtérképet. 1802-ben a térkép kibővül, és a Vaskapuig tünteti fel a barlangot Raisz Keresztély. 1825-ben Vass Imre tulajdonképpen csaknem teljesen felfedezi a barlangot, eljut az Óriások terméig. Innentől kezdve számos híresség megfordult a barlangban, köztük Csokonai és Petőfi is. Egy terem őrzi mai napig kézjegyeiket.

Az évtizedek folyamán több népszerűsítő cikk, könyv, kiadvány jelent meg a barlangról, s ezek hatására megnövekedett a barlang látogatottsága. A barlang idegenforgalmi fejlesztését az 1920-as években kezdeményezték. Ekkor készült el a jósvafői kijárat, valamint a ma is használatos több mint száz híd. A legnagyobb változás akkor következett be, amikor kiépítették az elektromos hálózatot és 1935-ben kigyulladt a fény a látogatott szakaszokon. Azóta több fejlesztés is történt, megnyitották a vörös-tói bejáratot, és egy hat éves fejlesztési program keretén belül 2004-ben megindult a barlang

jósvafői részének rehabilitációja. Mindez jelentős mértékben megnövelte a látogatottságot, de még így sincs teljes mértékben kihasználva a terület adottsága.

Több dolgot, szépséget rejt magában, mint amennyit meg tud mutatni, és amennyit a látogatók meg tudnak tekinteni.

Okozza ezt részben a rossz megközelíthetőség, az összehangolatlan MÁV és Volán menetrendek, a rossz közutak, a szálláshelyek alacsony színvonala, és a tájékoztatás, a marketing, a reklám gyakorlatilag teljes hiánya.

A barlangi felújítások sokat lendítettek az idegenforgalmon, de a meglévő hiányosságok pótlásával, helyrehozásával még több sikert érhetnének el.

Szakedolgozatom célja éppen ezen hiányosságok feltárása, és a megszüntetésükre tett javaslatok bemutatása, melyek eredményeképp az aggteleki barlang nagyobb szerepet kaphatna Magyarország idegenforgalmában, amelyet méltán meg is érdemel.

2 A vizsgálat elméleti háttere

Vizsgálataimat saját tapasztalataimra, illetve a szakirodalomban fellelhető információkra alapoztam. A pontos felhasznált irodalom jegyzéket tartalmazza az 5. fejezet, így ebben a részben csak a legfontosabbakat tárgyalom.

Kutatásom első lépéseként felvettem a kapcsolatot az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságával. Rendelkezésemre bocsátották a Park 2005-2010 középtávú turisztikai és marketing terveit és a 2005-2009-es fejlesztési terveiket. Ezek szolgáltak legfőbb alapul dolgozatom megírásához.

Egy kérdőívet is készítettem, melyet a térségbeli szállodáknak küldtem el. Mivel a legtöbb szálloda az ANPI fennhatósága alatt áll, ezért az Értékesítési Igazgató töltötte ki.

Szállodai statisztikákat is mellékeltem a kérdőívhez, hogy dolgozatom alapfeltevését –a barlangi felújítások miatt csökkent látogatószám, és az utána következő növekedéstényekkel is igazolni tudjam.

Nagy segítséget jelentett számomra a Jakucs László- Kessler Hubert féle Barlangok világa című könyv, ami részletesen taglalja a magyarországi barlangok keletkezését, történetét. A két jeles barlangkutató, és tanár több művét is megemlíthetném itt, például Az Aggteleki karsztvidék, Aggtelek című könyveket, de ezt találtam legfontosabbnak. Ez a könyv régi kiadású, mégis annál pontosabb képet kaphatunk belőle a barlangokról.

Az ANP hivatalos kiadványait is felkutattam és felhasználtam: a 2006-os és 2007-es programajánlókat, illetve a különböző, az ANPI megbízásából létrejött kisebb, a barlangokat, és látványosságokat propagáló füzeteket is. Ezekből könnyen tájékozódtam a legújabb barlangi aktualitásokról (új barlangok megnyitása, rendezvények), a Nemzeti Parkban történt változásokról.

A magyar nemzeti parkok sorozat tagjaként megjelent Az Aggteleki Nemzeti Park című könyv részletesen kifejti a Nemzeti Park történetét, a Világörökséggé nyilvánítás körülményeit, a térség földrajzi, geológiai felépítését, növény- és állatvilágát, barlangjait, kulturális örökségét.

A könyvtári könyvek és a barlangok nyomtatott irodalma sajnos nem teljesen naprakész, ezért főként az interneten fellelhető adatokkal dolgoztam, mert ez egy olyan adatbázis, amely napról napra változik, és lényegesen frissebb adatokat tartalmaz, mint a könyvek.

A <http://www.itthon.hu> oldalon található letölthető kiadványok közül is felhasználtam néhányat: a Nemzeti Parkok, Világörökségek, Észak- Magyarország aktív turizmusa. Röviden, és tömören nyújtottak információt a szakdolgozatomhoz szükséges témákról.

A Világörökség bemutatásában segítségemre volt a www.vilagorokseg.hu és a <http://whc.unesco.org> internetes oldal is. Fontosnak tartottam, hogy szóljak a Világörökségről, mivel hazánknak nagy dicsőséget jelentettek az 1995-ben Világörökséggé nyilvánított Aggteleki- és Szlovák- karszt barlangjai. Ezen oldalak segítségével pontos képet kaptam a Világörökség, mint fogalom keletkezéséről, történetéről, felelős szerveiről. Arról, miként, hogyan lehet egy tájat, vagy kulturális örökséget jelölni erre a címre.

A <http://www.termeszetvedelem.hu> és a <http://anp.nemzetipark.gov.hu> oldalak nagyon hasznosak voltak számomra. Az ANP hivatalos honlapján összegyűjtve szerepel minden olyan információ, amely a Nemzeti Parkkal, a barlangokkal, a túrákkal kapcsolatos. A Természetvédelmi Hivatal oldaláról tájékozódhattam a magyarországi barlanghelyzetről, a barlangok védelméről és idegenforgalmi célú kiépítésükről.

A barlangi balesetekről, a nehéz barlangok megnyitásának veszélyéről a Magyar Barlangi Mentőszolgálat honlapján olvastam. (<http://www.caverescue.hu>)

3 A vizsgálat és eredményei

3.1 Világörökség

Mai nevén az Aggteleki Nemzeti Park 1979-ben lett Tájvédelmi körzet, 1985-ben nyilvánították nemzeti parkká, és 1995-ben kapta meg a világörökségi kitüntetést. Ugyan a nemzeti park az egész területet, mind a föld feletti, mind a földalatti részeket kezelése alatt tartja, dolgozatomban én csak a földalatti részekkel, barlangokkal kívánok foglalkozni. Mivel több mint 10 éve az Aggteleki- és Szlovák-karszt barlangjai szerepelnek a Világörökségi Listán, fontosnak tartom, hogy írjak a Világörökségről is.

Az UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) 1972-ben létrehozta a Világörökségi Egyezményt. Az Egyezmény olyan egyedülálló jogi eszköz, amely globális felelősségvállalást tesz lehetővé a világ kulturális és természeti értékeinek megóvásáért.

Egyiptomban az ötvenes években egy víztározó építésével egy nagymúltú műemlék templom került veszélybe, megmentésére 1959-ben az UNESCO kezdeményezésére nemzetközi kampány indult. 50 ország teremtette elő az áthelyezéshez szükséges pénzt.

Ez mutatta meg az összefogás fontosságát, azt, hogy a kiemelkedő értékkel bíró kulturális javak megőrzésének felelőssége a nemzetek közösségének együttes feladata. Rávilágított továbbá arra is, hogy léteznek olyan műemlékek, amelyek az egész világ, az egész emberiség számára rendkívüli és egyetemes jelentőséggel bírnak és amelyek sorsa nem függhet egyes államok kormányzatának döntéseitől. Szükségessé vált egy államok felett álló jogi eszköz megalkotása, amelynek segítségével az egyes államok szuverenitásába történő beavatkozás nélkül lehet biztosítani a hasonló értékek védelmét.

Ezen előzmények után dolgozta ki az UNESCO az ICOMOS-szal (Műemlékek és Történeti Együttesek Nemzetközi Tanácsa) együttműködve az egyezményt a kulturális örökség védelmére. Egy 1965-ös, washingtoni konferencián született meg a gondolat, hogy ezt az egyezményt kiterjesszék a természeti örökségre is.

A közös indítványt az Egyesült Nemzetek 1972-es stockholmi konferenciáján terjesztették elő. A résztvevő államok egyhangúlag döntöttek a szövegjavaslatról, amelyet az UNESCO Közgyűlése „Egyezmény a világ kulturális és természeti örökségének védelméről” címen még ugyanebben az évben elfogadott. Az Egyezmény ratifikálása után 1978-ban vették fel az első helyszíneket a Világörökségi Listára.

A Világörökség Egyezmény azóta – tagállamai számát tekintve – a világ egyik legnagyobb és legsikeresebb szervezetévé nőtte ki magát: 1972. óta már 180 állam

csatlakozott hozzá, többen, mint az UNESCO bármely más akciójához.(VÖMNB, WHC 2007 <http://www.vilagorokseg.hu>, <http://whc.unesco.org>)

Felelős szervezetek

„Az 1972-ben megszületett Világörökség Egyezményhez csatlakozott országok hozták létre az Egyezmény végrehajtásának legfőbb testületét, az ún. **Részes Államok Közgyűlését**, amely kétévente, az UNESCO általános konferenciájával azonos időben ülésezik. Az Egyezményhez ez idáig (2003. május) 176 állam csatlakozott.

Az Egyezmény előírásai alapján 1976-ban állították fel a legfontosabb döntéshozó és végrehajtó testületet, a **Világörökség Bizottságot (Committee)**. A 21 fős Bizottság tagjait a Közgyűlés választja meg – ez esetben sohasem konkrét személyekről van szó, hanem mindig egy adott Részes Államról, illetve annak képviselőjéről –, megbízatásukat az ezt követő harmadik rendes ülészak végéig, azaz hat évig gyakorolják. Kétévente mindig csak a testület egyharmada, azaz hét ország adja át a helyét az új tagoknak, így módon biztosítva a folytonosságot. A jelenlegi „trend” szerint a legtöbb ország nem tölti már ki végig hatéves mandátumát, hogy ezáltal lehetőséget biztosítson más Részes Államok számára is a döntéshozatalban.

A Bizottság fő feladatai:

- az Egyezmény alkalmazásával kapcsolatos stratégia, szabályozások és irányelvek megfogalmazása, meghatározása;
- a Részes Államok felterjesztései alapján dönt az új helyszínek Világörökségi Listára vételéről;
- a Részes Államokkal együttműködve ellenőrzi a Világörökségi Listára felvett helyszínek állapotát;
- dönt a helyszínek felvételéről a Veszélyeztetett Helyszínek Listájára;
- meghatározza a Világörökség Alap optimális felhasználását.

A Bizottság évente egy rendes ülést tart. A Bizottsági Ülés helyszíne nincs helyhez kötve.

A Bizottság – jelen szabályozás szerint – a Közgyűlés kezdetekor választja meg tagjai sorából a Világörökség Bizottság héttagú Vezetőségét (Bureau): elnököt, öt elnökhelyettest és egy jelentéstevőt, akik a következő rendes ülésig töltik be tisztségüket. Mivel a Világörökség Bizottság elnökét a hagyományok szerint a Bizottsági Ülés vendéglátó állama adja, ezért 2003. júliusáig Dr. Fejérdy Tamás személyében magyar elnök töltötte be

ezt a posztot. A Vezetőség feladata a Bizottság munkájának összehangolása, üléseinek előkészítése.

A döntéshozó és az irányvonalakat kijelölő feladatokkal rendelkező Világörökség Bizottság és Vezetősége évente (rendszerint) csak egyszer ülésezik, a Titkársági feladatokat számára az UNESCO látja el. A célból, hogy a Világörökség Egyezmény végrehajtását az ülések között is folyamatosan biztosítani lehessen, hozták létre 1992-ben az UNESCO elkülönített egységeként, párizsi székhellyel a **Világörökség Központot (World Heritage Centre = WHC)**. Ez a szervezet a Bizottság üléseivel és a világörökségi helyszínekkel kapcsolatos teendők gördülékeny menetét biztosítja. Egyik legfontosabb feladata a különféle ülések, szakmai munka, stb. előkészítése, megszervezése és lebonyolítása. A dokumentumok rendszerezésével, szétosztásával elősegíti a döntések végrehajtását, összefogja és támogatja a nemzetközi együttműködést a természeti és kulturális világörökség hatékony védelme érdekében. Workshopokat (műhely-tanácskozásokat), szakmai képzéseket szervez, aktualizálja a világörökségi listát és adatbázist, oktatói segédanyagokat készít a Világörökség fogalmának tudatosítására, valamint általános információs központul is szolgál világörökségi kérdésekben.

Az Egyezmény értelmében a Részes Államok „**Világörökségi Alap**”-ot létesítettek. Az Alap forrásai a Részes Államok kötelező hozzájárulása (az UNESCO „tagdíj” egy százaléka), valamint önkéntes hozzájárulások és egyéb adományok. Az Alap jelenleg mintegy évi 2 millió EURO-val gazdálkodhat. Ebből szükség esetén azonnali, közvetlen segítséget tudnak adni az arra rászoruló, veszélyeztetett világörökségi helyszíneknek, de finanszírozni tudják belőle a szakmai személyzet kiképzését és technikai együttműködési projekteket is.” (VÖMNB 2007 <http://www.vilagorokseg.hu>)

3.2 Magyarországi világörökségek

3.2.1 Magyar helyszínek

Magyarország 1985-ben csatlakozott a Világörökség Egyezményhez. A Világörökség Bizottság 1987-ben döntött az első két magyarországi helyszín, Budapest és Hollókő felvételéről a Világörökségi Listára. 2002 óta hazánk nyolc világörökségi helyszínnel büszkélkedhet. Helyszíneink közül hét a kulturális és egy a természeti kategóriában került felvételre. Két helyszínünk (Az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt barlangjai, valamint a Fertő / Neusiedlersee kultúrtáj) határokon átnyúló– Szlovákiával és Ausztriával – közös.

<i>Világörökségi helyszín</i>	<i>Felvétel éve</i>	<i>Kategória</i>
Budapest Duna-parti látképe, a Budai Várnegyed, az Andrassy út és történelmi környezete	1987	Kulturális
Hollókő ófalu és táji környezete	1987	Kulturális
Az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt barlangjai	1995	Természeti
Az Ezeréves Pannonhalmi Bencés Főapátság és közvetlen természeti környezete	1996	Kulturális
Hortobágyi Nemzeti Park - a Puszta	1999	Kulturális (kultúrtáj)
Pécsi ókeresztény sírkamrák	2000	Kulturális
Fertő / Neusiedlersee kultúrtáj	2001	Kulturális (kultúrtáj)
A tokaji történelmi borvidék	2002	Kulturális (kultúrtáj)

3.2.2 A Magyar Várományosi Listán szereplő helyszínek

A Világörökség Magyar Nemzeti Bizottsága dönt arról, hogy a hozzá beérkezett javaslatok alapján mely helyszíneket tartja esélyesnek és érdemesnek a Világörökségi Listára való felvételre.

Várományosi helyszín	Kategória
Ipolytarnóc	Természeti
A Komárom / Komarnoi erődrendszer	Kulturális
"Dunakanyar kultúrtáj"	Kulturális (kultúrtáj)
A Rózsadombi termál karszt területe	Természeti
Lechner Ödön és kortársai, a magyar szecesszió	Kulturális
A Tihanyi félsziget, a Tapolcai-medence tanúhegyei és a Hévízi tó	Kultúrtáj
A római limes magyarországi szakasza	Kulturális
Mezőhegyesi Állami Ménesbirtok	Kulturális (kultúrtáj)
Tájház hálózat Magyarországon	Kulturális
Az északkeleti Kárpát-medence fatemplomai	Kulturális

3.3 Barlangokról, barlangturizmusról általában

Hazánkban a barlangok 1961 óta ex lege védelem alatt állnak, azaz külön védetté nyilvánítási eljárás nélkül is védett természeti értéknek minősülnek. A barlangok természettudományos és történeti értéke, és gazdasági jelentősége indokolja ezt az általános védelmet. E nélkül elvesznének ezek a páratlan, helyre nem állítható természeti képződmények.

A barlangjáratok feltárásával tanulmányozható a kőzetrétegek felépítése és szerkezeti viszonyuk. Mélyükön egyedülálló őslénytani és régészeti leleteket rejthetnek, ásványviláguk és formaelemeik információkkal szolgálhatnak a földtörténeti múltból. Élőviláguk különleges, a barlangi környezethez alkalmazkodott állatfajoknak nyújt élőhelyet. Sajátos mikroklímájuk egyes légúti és mozgásszervi betegségben szenvedők gyógykezelésére is alkalmas. A barlangok lakó-, rejtek-, temetkezési- vagy kultuszhelyként, mondák és mesék színtereiként végigkísérik történelmünket az ősidőktől napjainkig.

Az ex lege védelem szempontjából barlangnak számít: a földkéreg alkotó kőzetben kialakult olyan természetes üreg, amelynek hossz tengelye meghaladja a két métert és jelenlegi vagy természetes kitöltésének eltávolítása után mérete egy ember számára lehetővé teszi a behatolást.

A Föld leghosszabb és legmélyebb barlangjai - a karsztosodásra alkalmas kőzetek (mészkő, dolomit, gipsz, kősó) belsejében mozgó vizek oldó és koptató hatása révén

alakulnak ki. A karsztok belsejében létrejövő elsődleges vízjáráshálózat elsősorban ott tágulhat barlanggá, ahol egy ponton nagy mennyiségű - rendszerint nem karsztos térszínről származó - víz jut be a rendszerbe (víznyelőbarlang), vagy ahol a különböző hőmérsékletű és töménységű vizek keveredése fokozza az oldóhatást, mint a forrásház térségében (forrásbarlangok). A kőzetrések mentén beszivárgó vizek oldó hatása függőleges aknabarlangokat, zsombolyokat hozhat létre. A nagy hozamú patakokat vezető barlangjáratokban a víz által szállított hordalék is jelentős üregtágító hatást fejthet ki. A víznyelőtől a forrásházig végigjárható barlangot átmenőbarlangnak nevezik. A karszt megcsapolási szintjének változásával többszintes, ún. emeletes barlangok alakulnak ki.

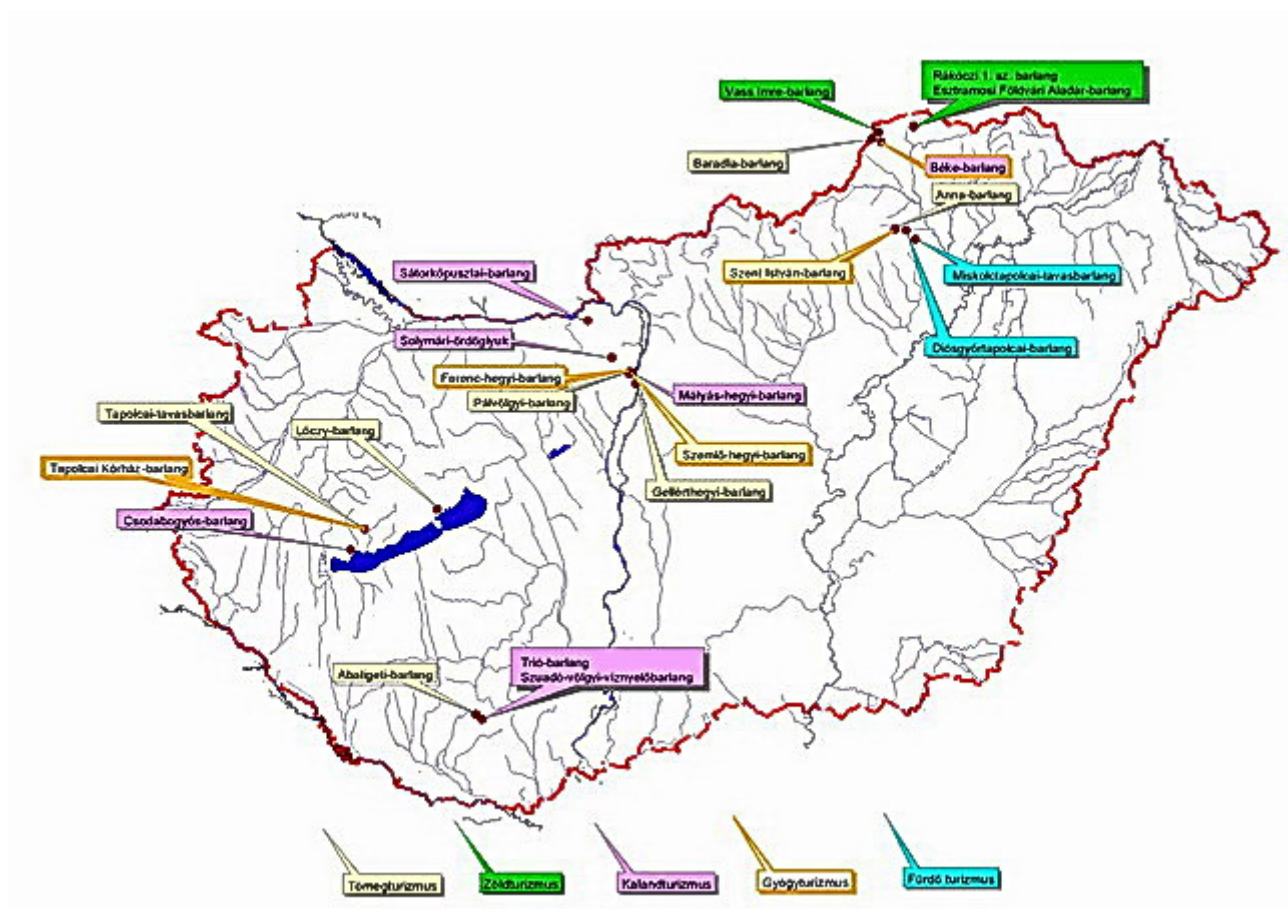
Az üregtágító hatás megszűntével, a barlangok inaktívvá válásával megkezdődik lassú pusztulásuk: a lerakódott hordalék, az omladék és a beszivárgó vizekből kiváló cseppkőképződmények fokozatosan kitöltik az üregeket. A cseppkövekkel különösen gazdagon díszített barlangokat a kőnyelv cseppkőbarlangként tartja számon. Egyes barlangokban a megrekedő téli hideg levegő hatására nagy tömegű jég is felhalmozódhat (jégbarlang).

Hazánk területén jelenleg mintegy 4100 barlangot ismerünk; ezek közül az 1 km-es hosszúságot 30 barlangunk, a 100 m-es mélységet 29 barlangunk haladja meg.

A megőrzés szempontjából kiemelkedő jelentőségű barlangok fokozott védelem alatt állnak, ezek száma jelenleg 145.

A barlangok legfontosabb adatait tartalmazó Országos Barlangnyilvántartás vezetése a Minisztérium feladata, melyet a Természetvédelmi Hivatal Barlangtani és Földtani Osztálya lát el. (KVVM 2007 <http://www.termeszetvedelem.hu>)

3.3.1 Idegenforgalmi barlangjaink

1. ábra Magyarország idegenforgalmi barlangjai

A barlangokat a turizmus szempontjából többféleképpen csoportosíthatjuk.

A tömegturizmust kiszolgáló barlangok azok, amelyeket nagyobb csoportok (30-35 fő) látogatnak szakszerű vezetéssel. A barlang kiépített, kivilágított: járólapokkal, korlátokkal, elektromos világítással felszerelt. (például: Baradla barlang, Anna barlang, Szemlő-hegyi barlang)

A zöld turizmusban szereplő barlangok kisebb csoportokban látogathatók (10 fő), általában csak a közlekedést teszik lehetővé, a világítást nem feltétlenül, ezzel is óvják a természeti értékét. (A világítás hatására kialakul a lámpaflóra) (például Vass Imre barlang, Rákóczi 1.sz. barlang)

A kalandturizmus barlangjait a kíváncsi, és bátor emberek látogatják, akik nem riadnak vissza a barlang „természetességétől”, azaz attól, hogy a közlekedéshez csak a legszükségesebb elemeket telepítik (létra, lépés, kapaszkodó), esetenként, kúszni –mászni – csúszni kell. A komolyabb, nehezebb barlangokban a kötéllel való biztosítás megoldott.

Ezen barlangok látogatásához alapfelszerelés szükséges (lámpa, sisak, overall). (Béke barlang)

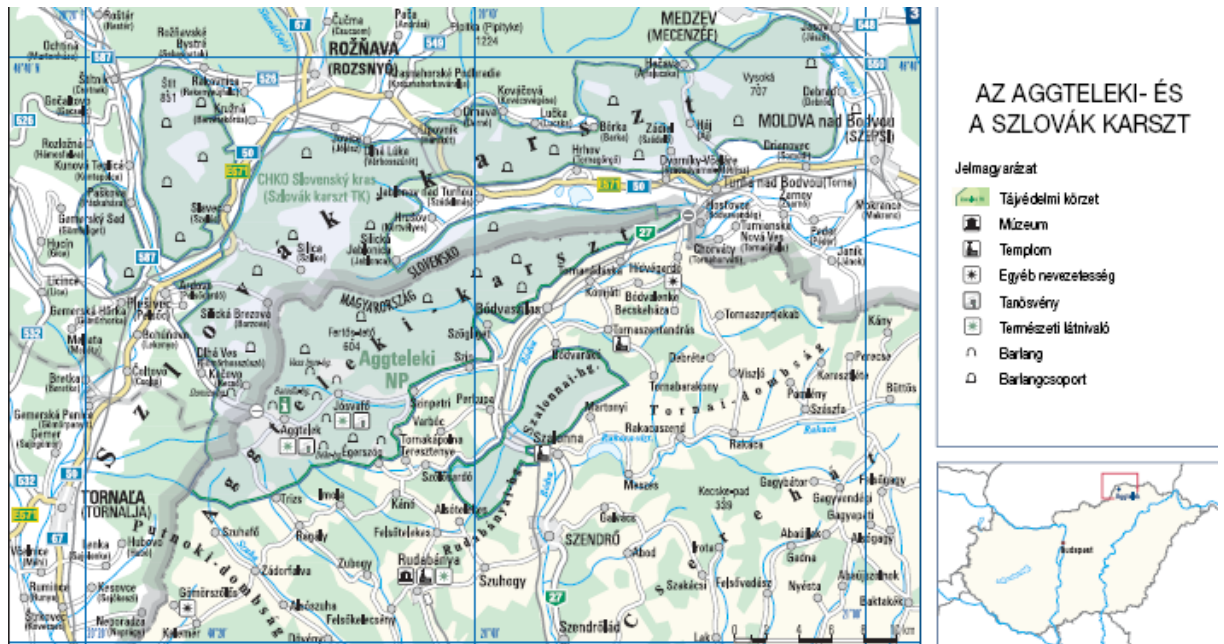
A gyógybarlangok rendszerint olyan mikroklímával rendelkeznek, melyek alkalmasak egyes légúti vagy mozgásszervi betegségek kezelésére. A gyógyítás érdekében ezeket a barlangokat jelentősen átalakítják, gyógyításra alkalmassá teszik: járőfelületek, elektromos világítás, pihenő helyek kiépítésével. (Szent István barlang, Béke barlang)

A fürdőturizmust a barlangban található különböző hőfokú víz gyógy- vagy rekreációs hatására építik. (Miskolctapolcai tavasbarlang)

év	Baradla-barlang	Szent István-barlang	Anna-barlang	Pálvölgyi-barlang	Szemlő-hegyi-barlang	Lóczy-barlang	Tapolcai-tavasbarlang	Abligeti-barlang
1951	20600						6863	
1960	108000	51226	47595	9076			31701	26787
1970	140452	54500	31935	14248		5500	137334	49121
1980	226290	92260	36273	19007		14781	115434	68494
1981	241098	85898	40129	25522		14726	115519	71357
1982	239957	76686	36879	33260		12945	64296	73251
1983	205309	85743	40392	40154		13833	58060	77567
1984	219396	89926	45835	37266		14589	55702	82286
1985	219230	95877	46310	36358		11390	57667	82277
1986	236016	104598	26442	44241	19739	6587	48626	88825
1987	241131	122359	11112	38451	40882	4402	49519	96474
1988	200904	94881	0	41336	25740	0	0	86788
1989	186278	60813	35743	44375	23022	6926	0	87926
1990	183863	60974	30535	45932	22783	8483	87899	105091
1991	147772	71789	35922	36305	0	8700	58639	78018
1992	160910	70742	33955	35013	22049	7026	79800	74752
1993	172973	74241	25985	39570	11733	9500	75356	86100
1994	178754	66894	18452	47715	11425	10000	45000	77202
1995	171925	60342	18695	39004	9783	3000	60040	63730
1996	172649	51970	18718	28699	6927	7241	65029	62733
1997	178215	64322	20499	28895	11579	3934	69000	58820
1998	181787	64062	22518	32726	12819	4720	108734	69957
1999	178588	62255	28057	21695	13623	6200	97800	66710
2000	173885	0	26454	29949	19426	6793	113943	67645
2001	185478	46894	23902	26155	17076	7800	110000	78496
2002	164139	52918	17124	28717	21332	11032		75853
2003	159607	47693	16936	40593	10736	8526		70836
2004	127655	50828	12761	33112	21720	10682	97118	59190
2005	149629	40570	16459	38131	22994	12141	92878	64903

1. Táblázat Idegenforgalmi barlangok látogatottsági statisztikái (KVVM 2005)

3.4 Az Aggteleki- karszt

2. ábra Az Aggteleki- és Szlovák- karszt tematikus térképe

Az Aggteleki- és a Szlovák-karszt barlangjait az UNESCO Világörökség Bizottsága 1995. december 6-án a Világörökség részévé nyilvánította rendkívüli változatosságuk, komplexitásuk és viszonylagos érintetlenségük miatt. Ugyan egy országhatár választja el a két területet, de földrajzilag egy egységet alkotnak. Az Aggteleki- és Szlovák- karszton jelenleg több mint 1200 barlang ismert, ebből körülbelül 273 található Magyarországon.

Legjellemzőbbek a folyóvizes eredetűek, melyeket a mészkőterületeken fekvő víznyelőkön át mélybe jutó vízfolyások koptató és oldó hatása alakított ki. Sok barlangban egész évben, másokban csak olvadáskor vagy nagy mennyiségű csapadék lehullásakor vannak vízfolyások. Legtöbbjük azonban a karsztfejlődés eredményeként inaktívvá vált. A térség különleges természeti értékeit gazdagítják a fennsíkokon kialakult, szokatlan formájú aknabarlangok, a zsombolyok.

A barlangok rendkívül sokszínűek, eltérőek aszerint, hogyan képződtek: például meleg és langyos vizek formázták vagy más természeti erők hatására jöttek létre. Ez alakjukban, méretükben, térbeli elhelyezkedésükben is megmutatkozik. Az egyszerű vagy elágazó, gyakran többszintes barlangokban –mint a Baradla-barlang–, a járatok falát oldásformák törik meg. A barlangok ásványkitöltése a legsokszínűbb, hiszen megtalálhatóak bennük a legkülönbözőbb méretű, formájú színű álló- és függőcseppkövek, zászlók, lefolyások, cseppkőmedencék, mésztufagátak, barlangi gyöngyök, borsókőfészeségek és akár még jégképződmények is ezáltal díszítve, különlegessé téve e földalatti csodákat.

A térség barlangjainak általános jelentősége mellett biológiai, geológiai, őslénytani és régészeti értéke sem elhanyagolható. A felszín alatti világ közel 500 barlanglakó és barlangkedvelő állatfaj számára nyújt életteret, amelyek közül számos csak itt él, vagy elsőként itt került leírásra. A 28 európai denevérfaj közül 21 található meg a vidéken.

A Baradlában kijelölt különböző kőzettípusokat bemutató földtani feltárások jelenleg a világ egyedülálló barlangi alapszelvényei. A barlangok emlékeket, bizonyítékokat őriznek az elmúlt 4 millió évből, melyek e korszak fejlődésének megismeréséhez, és az élővilág változásainak feltérképezéséhez nyújtottak alapot.

Számottevő a térség barlangjainak kultúrtörténeti jelentősége. A csodálatos földalatti világ nemcsak a nép fantáziáját mozgatta meg, de íróink, költőink, festőink képzeletében is életre kelt, melynek eredményeként számos monda, mese, irodalmi és képzőművészeti alkotás is született. (például: Markó Károly A pesti orgona című képe; Petőfi S. Úti levelek; Wagner: Tannhauser- Venus barlang; Durkó Altamira) Nem beszélve a Baradla azon terméről, ami mai napig őrzi a hírességek kézjegyeit!

A gazdag történelmi múlt ellenére e felszín alatti világ természetes állapota javarészt sértetlen, hiszen a leglátványosabb barlangok zöme csak az elmúlt évtizedekben vált ismertté.

A Világörökség Listán való fennmaradás miatt meghatározó jelentőségű a természetes állapot háborítatlansága, amit a barlangok általános védelme s állami tulajdonjoga garantál. Hazánkban 1961 óta minden barlang védelem alatt áll, a legértékesebbek pedig fokozottan védetté nyilváníthatóak. A nemzeti park területén nyíló barlangok közül általános természettudományos, geológiai, ásványtani, hidrológiai vagy őslénytani jelentősége miatt 20 barlang élvez fokozott védelmet.

Minden olyan tevékenység, amely a barlang állapotában változást idézhet elő, ilyenek a kutatás, bűvármerülés, kiépítés, hasznosítás, a természetvédelmi hatóság engedélyével végezhető. (ANP 2007 <http://anp.nemzetipark.gov.hu>)

3.5 Az Aggteleki Nemzeti Park

3.5.1 Az ANP szervezeti felépítése, története

Hazánk nemzeti parkjai közül ez az első, amelyet hangsúlyozottan a földtani értékek, a felszíni formák és a felszín alatt húzódó barlangok megóvására hoztak létre. Az ANP Észak- Magyarország karsztvidékén a Sajó és Hernád folyók közt mintegy 20000 hektár területen helyezkedik el.

A térséget nagyrészt a földtörténeti középkor triász időszakában, mintegy 230 millió évvel ezelőtt képződött kőzetek építik fel, főként ezek szabták meg a táj arculatát. Az Aggteleki karsztvidék mai formáját a mészkő alapkőzet lepusztulásával nyerte el. E kis területen a jégkorszaktól egészen a mai napig tartó karsztfejlődés gyakorlatilag valamennyi megjelenési formáját megfigyelhetjük.

Az Aggteleki Nemzeti Park területét utoljára 2001-ben bővítették, a teljes Esztramos-hegy védetté nyilvánításával. Az ANP területe ekkor érte el a 20 170 Ha-t. (Az ANP Igazgatóság adatai)

Az Aggteleki Nemzeti Parkot egy működő idegenforgalmi egység (Baradla- barlang, Barlangszálló és Kemping) és egy tájvédelmi körzetből hozták létre. Az idegenforgalomból származó bevételek teszik lehetővé a szükséges természetvédelmi kezelések finanszírozását. A fejlesztésekhez, felújításokhoz szükséges pénzüsszegeket pályázatok révén próbálják megszerezni.

3.5.2 Az ANP saját gazdálkodása, ezen belül a turizmus helyzete

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság központi költségvetési szerv.

Bevételei a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumtól származó elemi költségvetésből és az esetlegesen elnyert pályázatokból adódnak.

Az elemi költségvetés normatív módon kerül meghatározásra, nem veszi figyelembe a korábbi év fejlesztéseit. Ebből adódóan az Igazgatóság anyagi lehetőségei szűkösek.

Az ANP Igazgatósága 2005-öt megelőzően nem folytathatott vállalkozási tevékenységet, így csak saját bevételeire támaszkodhatott, amik elsősorban a vagyonkezelésében lévő barlangok és szálláshelyek hasznosításából származtak. Ezen bevételek felét a Baradla- barlang jegyeladása teszi ki. A bevételeknek ez a része lényegesen nem növelhető, az elmúlt évek marketing tevékenysége ellenére a látogatói létszám 165- 180 ezer fő között alakult, 2004-ben a vörös-tói beruházás miatt ez a szám tovább csökkent (130 ezer fő), a belépőjegyek árának jelentősebb emelése sem lehetséges.

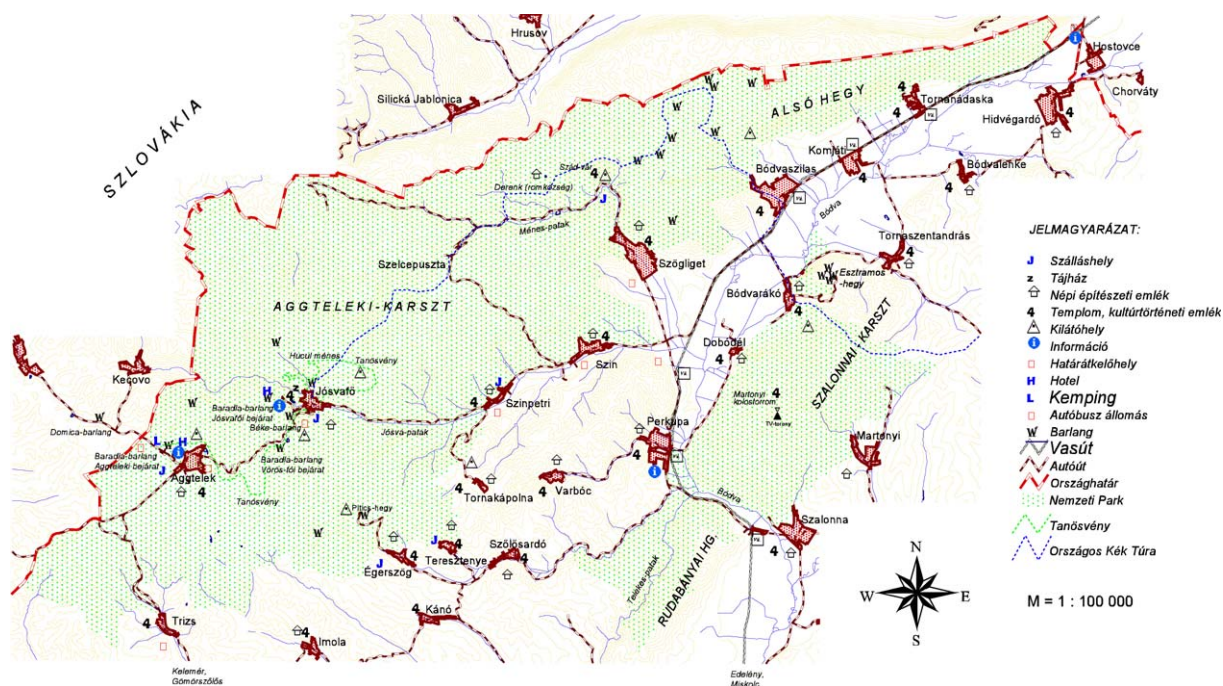
Megnevezés	2000	2001	2002	2003
Turisztikai bevételek aránya az alaptevékenység bevételeiben	88 %	91 %	88 %	84 %

2. Táblázat Az ANP turisztikai bevételei 2000-2003

Ez az állapot 2005. január elsejével megváltozott. Az ekkor életbe lépett 340/2004. (XII. 22.) kormányrendelet miatt, amely lehetővé teszi a vállalkozási tevékenységet a nemzeti park igazgatóságok számára.

További gondot jelent a szezonális – a látogatók 95%-a az áprilistól októberig terjedő főszezonban keresi fel a barlangot – és ebben az időszakban megnövekszik az élőmunka igény. A többlet látogatók megfelelő színvonalú kiszolgálásához nincs megfelelő számú dolgozó. Szezonális dolgozók felvételére az ANP Igazgatóságának egyelőre nincs kerete.

3.5.3 Az ANP turisztikai kínálata

3. ábra Az ANP térképe

3.5.3.1 Barlangok

Az Aggteleki Nemzeti Parkban 262 barlang található. Közülük a legjelentősebb, a Baradla-barlang, mely Szlovák szomszédainkkal közös természeti érték. A többi barlang egy része csak a Nemzeti Park engedélyével kis létszámban tekinthető meg, és vannak olyanok, amelyeket csak barlangászatban jártas kutatók látogathatnak.

- Baradla- barlang

Magyarország leghosszabb barlangját, a 24 km hosszú Baradla-Domica barlangrendszert méltán nyilvánították a Világörökség részévé. A rendszernek csak egy része tartozik Magyarországhoz, teljes hosszának 75,2%-a, azaz 18,8 km. A Baradlában az év nagy részében nincs állandó vízfolyás. A karsztvizeket jórészt a Baradla alatti Alsó-

barlang vezet le a Jósva-forráshoz. A 3,6 km hosszú szakaszon az idegenforgalom számára kiépített részt évente kb. 180000-en látogatják.

A XIX. század végén az aggteleki bejárat mellett elkészült a vörös-tói bejárat. A jósvafői kijárat 1922-ben készült el, ekkor teremődött meg Jósvalő idegenforgalomba való bekapcsolódásának egyik alapkőve. A vörös-tói bejárat felújítása 2005-ben végetért, felújították a teljes bejáratot, a barlang Vörös- tótól Jósvalőig terjedő szakaszát: új járólapokat fektettek le, korszerűsítették az elektromos hálózatot, és megújult a jósvafői vendégfogadó rész is.

Barlangtúrák a Baradla barlangban:

4. ábra: Baradla-Domica-barlangrendszer áttekintő térképe az idegenforgalom számára kiépített szakaszokkal

Aggteleki rövidtúra: Az aggteleki sziklafalnál indul, egy kb 1 km-es kiépített szakaszon 1 órás sétát tehetnek az érdeklődők. A túra útvonala magába foglalja a Csontház termet, ami a benne megtalált 13 tetemről kapta a nevét. Tovább folytatódik a Teknős terembe, ahol először láthatnak látványosabb cseppkőképződményeket, melyeket az emberi képzelet alapján neveztek el (két lelőtt fácán, Barátság kútja, Sas, Anyósnyelv). A Tükör teremben, csapadékos időben a vízben visszatükröződik a cseppkövekben gazdag mennyezet. A Hangversenysterem ma már méltán híres, számos koncertet rendeznek benne, színpadán kényelmesen elfér egy szimfonikus zenekar. A Fekete terem a fekete színű, összekormozott cseppköveiről kapta nevét. Utolsó állomása pedig a Tigris terem, melyben névadója, egy tigris alakú cseppkölefolyás várja a látogatókat.

Raisz Keresztély emléktúra: Az aggteleki rövidtúra hagyományos útvonalát követi (melyet az előbbieken olvashatnak), ám rövid kitérőt tesz az un. Csikóstanyáig, s onnan

visszafordulva folytatják a rövidtúrát. Az idáig mintegy 3,6 km-en tartó túra a Hosszú túra útvonalába kapcsolódik be, a Hangverseny teremtől a barlang kiépítetlen és kivilágítatlan.

Hosszú túra, Retek ági speciális túra: Az Aggtelektől Jósmafőig tartó szakasz 6,7 km. A barlang a Hangversenyteremtől a Vörös- tóig nincs kiépítve. A túra 4 órát vesz igénybe. Végighalad a barlang főágán elhagyva a Törökmecset ágat- az egyik legszebb oldalágat- egészen a Csikóstanyáig, és 3260 méternél nyílik a barlang leghosszabb oldalága, ezzel a speciális túra színhelye, az 1250 méteres Retek ág, mely különleges retek formájú cseppköveiről kapta a nevét. Az oldalág a Zombor lyuk és a Kis- és Nagy- Ravaszlyuk víznyelők vizét vezeti el, így egész évben 30-40 cm-es víz áll benne.

Vörös-tói középtúra: A túra mintegy 2,5 km hosszúságú, az Aggtelek és Jósmafő közti két éve felújított vörös-tói ágnál indul, s becsatlakozik a jósmafői rövidtúra útvonalába –ami mára megszűnt-. Érinti a barlang –s egyben hazánk– legmagasabb cseppkövét, a 19 méter magas Csillagvizsgálót, melyhez lépcsősor vezet fel. A vörös- tói bejáráshoz az ANP saját buszaival szállítja vissza a vendégeket.

- Béke-barlang

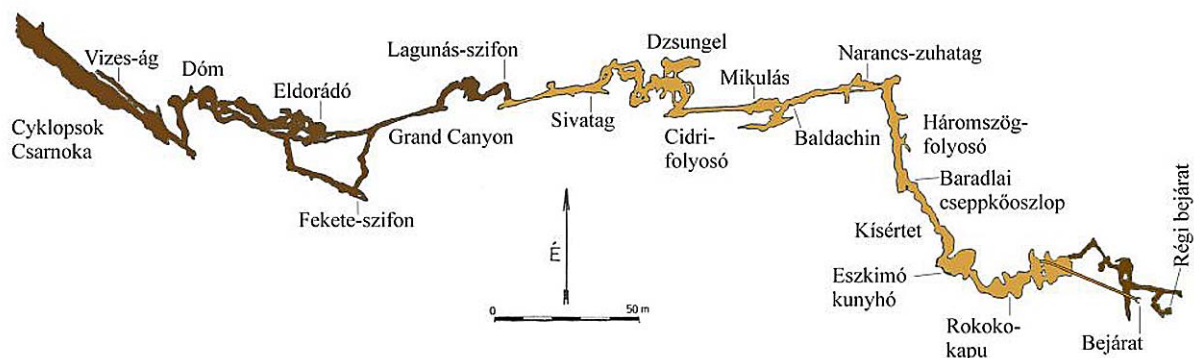

5. ábra Béke-barlang Fő ág

Az 1952-ben feltárt elágazó, aktív patakos barlang Magyarország harmadik leghosszabb barlangja (6400 m). Bejárata a Jósmafő és Aggtelek közötti országút mentén fekszik. A bejárat szakasz kivételével nincs kiépítve, fokozott védelem alatt álló, ún. "vizes barlang". A légzőszervi betegségekre gyakorolt gyógyhatás felismerésének eredményeképpen a Béke-barlangot 1965-ben gyógybarlanggá nyilvánították. Kiemelt védelem alatt áll, egyszerre 10 fő látogathatja.

- Vass Imre-barlang

A jósmafői Tohonya-völgyben található, hidrológiai jelentőségéről ismert, különleges színvilágú barlang. Az 5 különböző szinten elhelyezkedő járatrendszer teljes hossza 1000 m. Főként cseppkőoszlopok és szalmacseppkövek jellemzik, de nagy felületeit borítja cseppkőkéreg és -lefolyás, bőven találunk görbe cseppköveket (heliktiteket) is. Különleges színvilágát tükrözi legnevezetesebb képződménye a Narancsuhatag.

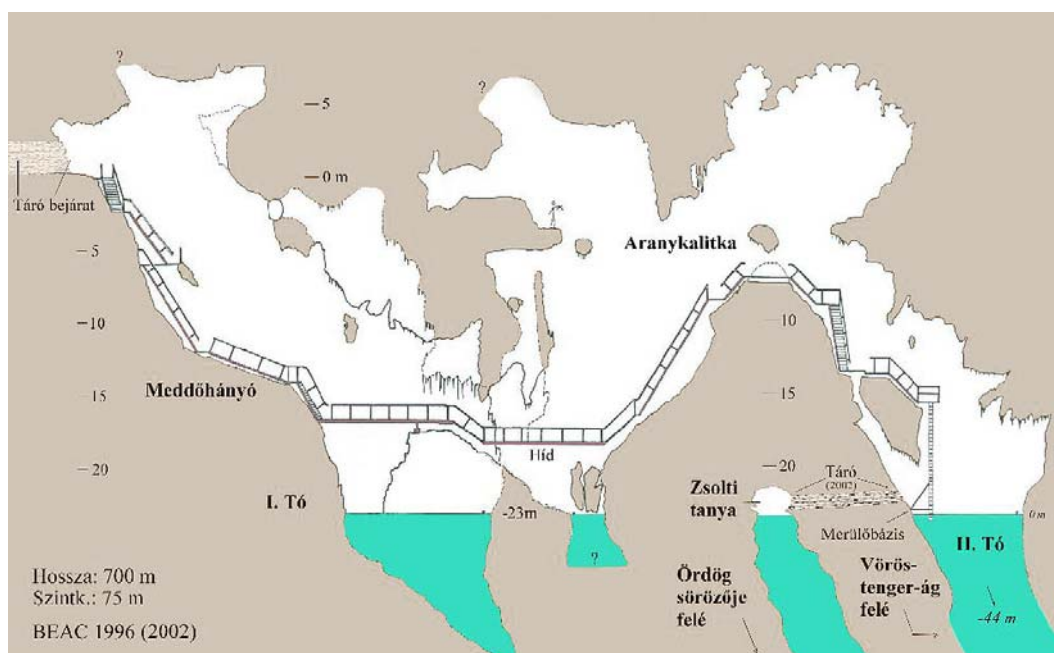
6. ábra Vass Imre barlang áttekintő térképe

▪ Rákóczi-barlang

A bódvarákói Esztramos-hegy oldalában található barlang, megközelítése bányatáron át lehetséges. Legjellemzőbb formái a magasba nyúló kürtők, és az üstös oldások. A különböző színű és formájú cseppkövek mellett változó méretű szegfűkalcitok, borsókó változatok láthatók. A barlang hazánk egyik legszebb képződményekkel rendelkező barlangja. Csoportok létszáma maximum 10 fő.

Ebben a barlangban történt a 2002-es barlangi bűvár baleset, és a nemzetközi összefogással történő sikeres mentés.

Az idei év áprilisától kezdve a hét minden napján indítanak túrákat a barlangba, kísérleti jelleggel megszűnik az előzetes bejelentkezés. Ezzel egyetemben újra megnyitják az eddig lezárt Esztramos- hegyen található kőbánya területét is, így kísérettel újra megtekinthető lesz.

7. ábra A Rákóczi barlang áttekintő térképe

3.5.3.2 Egyéb természeti értékek

- **Medve-sziklák:** A Vörös- tó mellett, Jósvafő és Aggtelek között található geológiai kincsünk. Ősi zátonymészkőből kialakult paleokarszt, a rég elpusztult életformák lenyomataival. Környékén terra rossa alakult ki.
- **Ördögszántás:** Az Aggteleki-tó feletti szabad karsztfelület. A repedéseket, hasadékokat, csatornákat, gerinceket több ezer év alatt a szabad légköri folyamatok alakították ki.
- **Ménes-patak völgye:** A Szögliget mellett található patak mésztufagátakkal szabdalt meanderező medre csodás látvány.
- **Aggteleki-tó:** Az 1800-as években még víznyelő volt egy káposztaföldön, majd eliszapolódott.
- **Tengerszem-tó:** 1942-ben épült egy kis vízerőművel a szálló áramellátása érdekében.
- **Vörös- tó:** Jósvafő határában, egy töbrben kialakult tó, hazánk egyetlen dolina tava. A kevés csapadék miatt kiszáradó kis mocsárrá válik, az év nagy részében. Nevét a környékén található rozsdavörös terra rossáról kapta.

3.5.3.3 Kultúrtörténeti értékek

Aggtelek:

Az Aggteleki karsztvidék legismertebb és leglátogatottabb települése már a Honfoglalás után benépesedett. Az Árpád- korban vasolvasztással foglalkoztak a lakosok. A településről 1358-ban emlékszik meg az első írásos feljegyzés. Gótikus eredetű, a XVIII. Században teljesen átépült, mára műemlék jellegű református temploma, és kerítésfala is középkori eredetű. A község harangtoronyként funkcionáló huszita őrtornya ugyancsak műemlék jellegű, XVIII. századi, barokk. Tájháza egy 20. sz. eleji parasztszobát mutat be.

Jósvafő:

Aggtelek és Jósvafő a Baradla- barlang miatt mára szinte egy fogalommá vált. A barlang keleti részén található Jósvafő. Barokk, műemlék jellegű, református templomának nyugati falát egy XIV. századi gótikus templom oldalfala alkotja. Ehhez építették a nagyobb alapterületű új templomrészt, amelyet lőréses körítő kőfallal is megerősítettek. Festett famennyezete 1734- ből, szószéke 1792- ből való. A templom mellett késő barokk XVIII. század végi harangtorony áll, a temetőben szép faragású fejfák találhatók. Tájházában ipar és helytörténeti kiállítás található. A Baradla Galériának is otthont ad.

Derenk:

Az Esterházyak a 18. században lengyel parasztokat telepítettek a Szögligettől nyugatra található faluba. A település Horthy Miklós kormányzó kedvenc vadászterülete volt. Kitelepítette a lakosokat a zavartalan vadászat érdekében. 1943-ra teljesen kiürült a falu, ma már csak az iskolaépület és a növényzettel benőtt romok maradtak meg. 1994-ben új kápolna épült a híres búcsújáró helyen. A hazai lengyelek és a lengyel önkormányzat évente szerveznek megemlékezést itt.

Szádvár:

A tatárjárás után 1250-ben épült vár hazánk egyik legnagyobb vára volt. Fontos hadászati szerepe volt a Bányavidékre vezető út őrzésében. Többször átépítették és felújították, de a 17. században végleg lerombolták. Romjairól kiváló panoráma nyílik körbe.

Martonyi kolostorrom:

A Hármas-hegy erősen beerdősült oldalában található a lenyűgöző falmaradványok. Az 1347-ben alapított pálos rendház és gótikus templom a török pusztítás áldozata lett.

Tornanádaskai Hadik-kastély:

Az épületet a 18. században a Gyulay-család építette, középkori alapokra. A Hadik-család barokk stílusban építette át a 19. században. Ekkor telepítették a kastélyt övező védett parkot is, ahol több mint 200, a világ minden tájáról származó fa és cserje található.

3.5.4 Szálláshelyei

Az ANP fennhatósága alatt Aggteleken, Jósavfőn és Szögligeten vannak szállások. Ezek közül csak a legkiemelkedőbbeket emelném ki, melyek a következőek:

Tengerszem Szálló

A Baradla-barlang jósavfői bejárata mellett fekszik a nemrég felújított 43 férőhelyes szálló, melyben helyet kap a Tengerszem Étterem is. A 2, 3 és 4 ágyas szobák fürdőszobával, minibárral, tévével felszereltek. Konferenciák rendezésére alkalmas 50 fős előadó- és 16 személyes konferenciaterme révén.

Baradla Kemping és Turistaszállás

Az aggteleki bejárat mellett fekszik, erdei környezetben. A turistaszállás egész évben üzemel 31 férőhellyel. (2 db 2 ágyas, 1 db 3 ágyas és 6 db 4 ágyas szoba). Étterem működik az épületben. A kempingben 25 darab 4 fős komfort nélküli faház, és 5 db 6

személyes apartmanház működik. 50 sátorhely és 50 lakókocsi-parkoló vehető igénybe. A kempingben közös konyha és vizesblokk, játszótér, szalonnasütő helyek találhatók.

Szalamandra ház

A ház Szögligeten található, az erdő közepén, a Ménes-völgy bejáratánál. Az egykori határőr őrs 60 férőhellyel, két konyhával és tágas társalgó étkezdével rendelkezik. Az épületben a 2 db 3 ágyas szoba saját zuhanyzóval, az 1 db 6 ágyas és a 6 db 8 ágyas szoba közös vizesblokkal rendelkezik. A szállás önellátó, illetve a faluban, a Ménes Büfében van étkezési lehetőség. Az épülethez 2,5 hektáros zárt, őrzött terület tartozik, amely 40 fős csoport méretig ideális sátrazásra, táborozásra. A vendégek részére szalonnasütési, bográcsozási lehetőséget is biztosítanak.

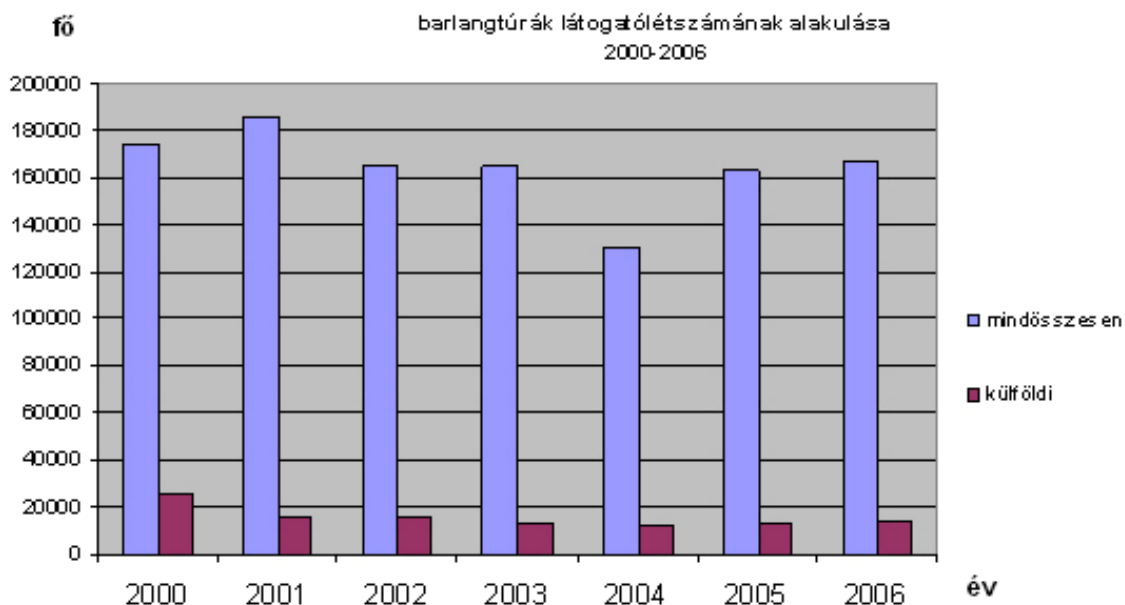
3.5.5 A kereslet

A nemzeti Parkba érkező turisták számát nehéz megállapítani, mivel ez a szám a barlangbelépők és a szállások vendégéjszakáinak adataiból tevődik össze. A barlangbelépők esetében nehezíti a becslést az a tény, hogy valaki több barlangba is ellátogat, míg mások egyikbe sem. A szálláshelyek vonzatában pedig az egy napra kirándulni érkezők számáról nincsen pontos adat, mivel ők nem vesznek igénybe szálláshely szolgáltatást.

A néhány órát eltöltő kirándulók számát a nemzeti park 2004-es adatok szerint 120-150000 főre becsülte, ők főleg iskolai kirándulások keretében látogatják a környéket, legfőképp a május-júniusi illetve szeptemberi időszakban. Ez a réteg adja a legnagyobb tömeget, és terheli meg legjobban a környezetet, ugyanakkor a rövid tartózkodási idő miatt csökkennek a környezetre ható negatív hatások (szennyezés, rombolás).

A legalább egy napot eltöltő látogatók száma szintén 2004-es adatok szerint 20-40000 fő közé tehető. Szezonálisan érkeznek, mégis egyenletesebb eloszlásban, mint a kirándulók, a nyári hónapokban megnövekszik a számuk.

A 2004-es az ANP eddigi legrosszabb éve, mivel a barlangi felújítások miatt a látogatottság nagyon visszaesett, de a mellékelt táblázat is mutatja, hogy az elmúlt években a Nemzeti Parkba érkezők száma normalizálódni látszik.

3. Táblázat: Barlangtúrák látogatólétszámának alakulása 2000-2006

3.5.5.1 Problémák

Az Aggteleki Körzet a határ mentén fekszik, nehezen megközelíthető, a közutak minősége rossz, a tömegközlekedés szempontjából az infrastrukturális lehetőségek elmaradottak. Miskolc gyorsan megközelíthető mind kocsival, mind tömegközlekedéssel (InterCity, M3 autópálya). Jelentős kulturális élete vonzó hatást gyakorol a turistákra, amellyel gyakorlatilag „elfogja” Aggtelek előtt a vendégeket.

3.5.5.2 Megoldási lehetőségek

Szezonálitás

A nyári főszezonban érkezik a turisták 95%-a. A kihasználtságot lehetne növelni azzal, ha a szezonokat kitolva, a téli időszakban is szervezne a Park programokat. Ehhez alapot nyújt a barlangrendszer, amely évszaktól függetlenül látogatható, a páratartalom és a hőmérséklet mindig állandó benne, ezért kiválóan alkalmas programok lebonyolítására az év bármely szakában. (például: hangversenyek a Baradla Hangverseny termében)

Világörökség turizmus

1995-től az Aggteleki-karszt a Világörökség részévé vált.

A világörökségi cím nem jár automatikusan anyagi támogatással, de haszna óriási, mivel a Világörökség turizmus mára az egyik legnagyobb és legjövedelmezőbb idegenforgalmi ágazattá vált.

Magyarországon több világörökségi helyszín található. Ezek összefogásával, együttműködésével elő lehet segíteni a Világörökség turizmust. A Világörökség helyszíneit egy útvonalra felfűzve „Világörökség utat” lehetne létrehozni.

Konferenciaturizmus

A konferencia turizmusban résztvevők fizetőképes keresletet alkotnak, általában magas színvonalú rendezvényeket igényelnek. Legfőbb előnyük pedig az, hogy kitolják a szezonokat (május-szeptember illetve június-október)

A jószaí Tengerszem szálló kiváló infrastruktúrával rendelkezik ehhez, több előadóterme, konferencia terme van. Az elhelyezkedése idillikus, a barlang és a felszín is megfelelő programkínálatot tud biztosítani mind a résztvevőknek mind az esetleges kísérőknek.

Hátránya azonban a nehéz megközelíthetőség, és a termék kicsi befogadóképessége. Mindezek ellenére kisebb szakmai találkozók, konferenciák lebonyolítására alkalmas.

Egészségturizmus

A barlangi klíma gyógyhatással rendelkezik, kezelhető vele néhány légzőszervi és idegrendszeri megbetegedés. A pormentes, paradís levegő, a nyugtató csend jó hatással van a gyógyulni vágyókra. A Béke barlangot a '60-as években nyilvánították gyógybarlanggá. A térség számos barlangja gyógyhatású, megnyitásuk és üzemeltetésük segíthetne az idegenforgalmon.

Falusi turizmus

Ne a falusi turizmus klasszikus értelmét nézzük most itt, bár az eldugott, kis települések ideális helyszínei lehetnek. Az aggteleki térség esetében a falusi turizmus csökkenését az Aggtelek- Jószaí centralizáltságot, és segítené a látogatók megfelelő térbeli elosztását, ezáltal igazán térségivé válna a turizmus.

Kerékpáros turizmus

A kerékpárosok kíváncsi turisták a Nemzeti Parkban, mivel a kerékpározás környezetkímélő. Arról nem is beszélve, hogy kerékpárral nagyobb távolságok tehetőek meg, és több helyre is eljutnak, mint autóval.

A kerékpáros turizmus fellendítése érdekében a felfestett, jelzett utak kiépítésére, bővítésére lenne szükség. Jelen pillanatban még nem üzemelnek a Nemzeti Park területén kerékpáros bázisok, ahol kölcsönzési, kerékpáros felszerelés vásárlási és szerviz lehetőség van.

2006 júliusától két új határátkelőhelyet nyitottak meg a kerékpáros és gyalogos turisták számára az Aggtelek- Starna és Szögliget- Hrusov határjeleknél. Ez a lépés nagyban elősegíti mind a kerékpáros, mind a természetjáró turizmus fellendülését.

Természetjáró, ökoturizmus.

Bár a Nemzeti Park nem rendelkezik pontos adatokkal a kiránduló turistákról, de annyi biztos, hogy idegenforgalmának jelentős részét ők adják annak ellenére, hogy főként nem fizetőképes keresletet alkotnak. A túrázás bárhol üzhető, elég olcsó sport, és az ország turista útjai kiváló állapotban vannak.

Az ANP-t az Országos Kék- Túra Kelet- Magyarországi központjává lehetne tenni, s ezáltal talán megnövekedne a turista érkezések- és a szállásfoglalások száma. Mindemellett turistatalálkozók, teljesítménytúrák szervezése is felmerülhet.

Speciális barlangi túrák

A látogatók igénylik az extrém túrákat, ahol a sárban-vízben gázolhatnak, csúszhatnak-mászhatnak, létrákon, köteleken mászhatnak, ennek az igénynek köszönhetően egyre nagyobb a Rákóczi és Vass Imre barlangok látogatottsága.

Különleges rendezvények keretében akár a nagyközönség elől elzárt barlangokat is be lehetne mutatni, természetesen barlangvédelmi okok miatt csak kis létszámú csoportoknak (max. 5 fő) szakvezető irányításával.

Az iskolás csoportoknak és az érdeklődőknek un. barlangi földrajzórákat lehetne szervezni, ahol a geológiáról, a barlangok élővilágáról bővebben hallhatnak, illetve az említett képződményeket meg is nézhetik.

3.5.6 Fejlesztési tervek

Az ANP felmérve helyzetét megalkotta 6 éves fejlesztési tervét, mely a következő:

1. Baradla Barlang Vöröstó-Jósvafő szakaszának rekonstrukciója
2. A jósvafői barlangbejárat térségének rendezése. IV. (utolsó) szakasz.
3. Martonyi kolostor rekonstrukciója, bemutathatóvá tétele III. szakasz.
4. Esztramos-hegy bányamúzeum és természetvédelmi bemutatóhely kialakítása
5. Szinpetri vagyonkezelési bázis, II. szakasz
6. Tűz- és vagyonvédelmi térfigyelő rendszer létrehozása
7. Aggteleki Camping rekonstrukció (üdülők házak cseréje, korszerűsítése)
8. Szini malom látogatóközpont kialakítása
9. Jósvafő, Törőfej-völgy, Kapahámor-rekonstrukció.
10. Szögliget, Szalamandra-ház fejlesztése
11. Második autóbusz beszerzése (Esztramos, Szini malom, Domica bemutatása)
12. Bódvaszilasi Művészetek Magtára művésztelep, galéria és koncertterem kialakítása
13. Aggteleki látogatóközpont fejlesztése
14. Aggtelek, Barlangszálló korszerűsítés
15. Ragályi magtár, A gömői erdőgazdálkodás története kiállítás kialakítása
16. Csereháti TK információs és látogatóközpont kialakítása
17. Szádvár bemutatóhely kialakítása (régészeti feltárás, falrekonstrukció, infrastruktúra)
18. Felsőtelekes, Rudapithecus-lelőhely fejlesztése.
19. Aggtelek, Kézművesház fejlesztése, vizesblokk, foglalkoztató csűr rekonstrukciója.
20. Az ANP új központjának kialakítása (Tornanádaska vagy Aggtelek)
21. Jósvafő, Természet háza funkció kialakítása a jelenlegi irodaépületben
22. A Baradla-bg. ún. Hosszú-túra útvonalának természetvédelmi rekonstrukciója
23. A Rákóczi-bg. járófelületeinek cseréje rozsdamentes acélra
24. Az Aggtelek és Jósvafő környéki 20 KV-os légvezetékek földkábelekre történő kiváltása

3.5.7 Főbb fejlesztési tervek

3.5.7.1 Utak korszerűsítése

A magyarországi úthelyzetről rengeteget lehetne írni, az utak rossz minőségűek és rossz állapotúak. Az ANP a jelenlegi jogszabályok szerint csak magánutak vagyonkezelését végezheti. (Kincstári tulajdonú magánút.) Ezek közül csak azok javítását, ill. állagmegőrzését szabad elvégezni, melyek valamilyen célból elkerülhetetlenné teszik a járműforgalmat, beleértve a kerékpáros turizmust is. Az egyéb természetmegőrzési tevékenységek, kezelések, kutatások céljára az utakat terepjáróval ill. mezőgazdasági munkagéppel megközelíthető módon kell karbantartani, a szükséges minimális beavatkozásokat (cserjeirtás, vízelvezetés) elvégezni.

3.5.7.2 Turisztikai és oktatási tevékenység fejlesztése

A térség turizmusa elsősorban a Baradla-barlanghoz kapcsolódva nagy hagyományokkal rendelkezik. Olyannyira, hogy a mára tömegturizmus méreteket öltő Baradla túrák már- már háttérbe szorítják a térség más természeti értékeit. Ezért a Nemzeti Park alternatív programlehetőségeket szervez az ökoturizmus megerősítése és a látogatók kedvezőbb térbeli és időbeli megosztása céljából. Ezek infrastrukturális lehetőségei részben adottak, de a szolgáltatások színvonalának emelése fejlesztéseket igényel. Gondoskodni kell a természeti értékek fennmaradásáról, a szükség szerinti rekonstrukciókról. A régi barlangi műszaki létesítményeket fel kell újítani. Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a fokozottan védett, illetve a megkülönböztetett védelmet igénylő barlangok természeti és műszaki állapotát.

A nemzeti park szálláshelyek működtetésével is foglalkozik három helyszínen: Aggteleken, Jósvalfőn és Szögligeten. Ezek a sátras kemping kategóriától egészen a két csillagos szállóig terjednek. Fejlesztésük részben megtörtént, azonban további korszerűsítések szükségesek. Az aggteleki kemping rekonstrukciós munkálatai várhatóan az idei évben zárulnak le: a házakat korszerűsítik, illetve magasabb komfortfokozatú apartman házakká építik át.

3.5.7.3 Marketingkommunikáció fejlesztése

Az ANPI kiadványai több céllal és különböző célközönségnek készülnek az ingyenes terjesztésű, nagy példányszámú, többnyelvű, egyszerűbb kivitelezésű szóróanyagoktól az igényes kivitelű, általában alacsonyabb példányszámú, magyar és egyre általánosabban angol nyelven is megjelenő, komoly szakmai tartalmú költségtérítéses kiadványokig.

Az ANP hivatalos honlapja a <http://anp.nemzetipark.gov.hu>. Igényes, figyelemfelkeltő, és információval teli. De nagy hibája, hogy az idegen nyelvű fordításai nem túl jók, nem nyújtanak elegendő információt a külföldi látogatók számára. A világnyelvekre való fordításokkal már rendelkezik a Nemzeti Park. Hiányzik a szlovák változat, ami tulajdonképpen a legfontosabbak egyike lenne, hiszen a Világörökség a két ország közös címe.

A szálláshelyeken történt felmérésekből kiderül, hogy főként az internetet használják népszerűsítés céljából. Ráakadhatunk a szálláshelyek honlapjain, magán a Nemzeti Park honlapján is. Ritkán hirdetnek újságokban, turista magazinokban, illetve megjelennek kiállításokon, katalógusokban.

Sajnos a jelenlegi helyzet azt mutatja, hogy ez nem elég, így a marketinget, és kommunikációt mindenképpen erősíteni kell.

A személyes marketing, valamint a turisztikai szolgáltatások koordinálásának egyik fontos eszköze az ANPI információs irodája, amely az Országos Tourinform Hálózat tagirodája.

Szolgáltatásait személyes, telefonos, postai és internetes csatornákon végzi. A tájékoztatás mellett az igényelt szolgáltatások visszaigazolása is a feladatai közé tartozik, így kulcsfontosságú a turisztikai tevékenység zökkenőmentessé tételében. Szintén ez az iroda tartja fenn a kistérségi turisztikai információs adatbázist. A Tourinform iroda a kapcsolattartó a turisták és a Park között. Jelentősége óriási a tájékoztatás területén. Nagyon fontos, hogy kifogástalanul működő, korszerű eszközökkel legyen felszerelve az iroda, amiket rendszeresen karbantartanak. Probléma: Az alkalmazottak számítógépei elavultak, nincs főállású rendszergazda, nincs megfelelő internet hozzáférés.

Összefognak minden szükséges információt, amiket naprakészen tudnak továbbadni, idegen nyelveken is. Probléma: A kiadványok néha későn érkeznek, és nem megfelelő mennyiségben készülnek, nem jelennek meg idegen nyelveken, pedig például a franciára igény volna.

Hiányzik a térségből egy olyan iroda, ami utazásszervezési tevékenységet végezhet, ez sem az ANP sem a Tourinform iroda számára nem lehetséges. Ezáltal lehetőség lenne csomagban értékesíteni mind a nemzeti park, mind a térségi szolgáltatók- a Szlovák- karszt szolgáltatóinak- kínálatát is: szervezhetnének magyar-szlovák barlanglátogatást kombinált jegyes túrákkal, így tulajdonképpen az összefüggő barlang két szakaszát egybe tekinthetnék meg az érdeklődők.

4 Összegzés

Szakedolgozatomban igyekeztem bemutatni hazánk barlangturizmusa szempontjából a legjelentősebb barlangot –a Baradlát- és környékét, illetve az Aggteleki Nemzeti Parkot.

Ez a csodákkal teli földalatti természeti képződmény nem hiába nyerte el –szlovák folytatásával együtt- a világörökségi címet. Ez nagyon nagy megtiszteltetés, de felelősség is egyben. A természetet óvni, védeni kell, és nem szabad hagyni, hogy az idegenforgalom a természetet károsítsa, rongálja. Sajnos jelen pillanatban még azzal a ténnyel kell szembenéznünk, hogy Aggtelek idegenforgalma elég kicsi, kevés mind a magyar, mind a külföldi látogató.

Munkám, kutatásaim során igyekeztem feltárni a térség erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit, veszélyeit, melyeket a következő SWOT analízis mutat be:

SWOT ANALÍZIS	
Erősségek	Gyengeségek
- Évszaktól függetlenül látogatható - Ökoturizmust lehetővé teszi - Barlangok kedvelt helyek a látogatottság szempontjából - Egyedülálló természeti értékek - Évről évre ismétlődő programok (Gömör-Tornai Fesztivál, Aggteleki Napok) - Erdei iskolák szervezése - Hucul ménes bemutatása (Magyarországon egyedülálló) - Kaland turizmus, overallos túrák	- Nem megfelelő marketing: kevés helyen jelenik meg tájékoztatás Aggtelekről, a programajánlóknak nincs vagy hiányos az idegen nyelvű fordítása - Rossz megközelíthetőség, rossz minőségű utak, nem megfelelő tömegközlekedés - Aggtelek- Jósavfő centralizált - Szezonalitás - Nyelvtudás hiánya - Nincsenek olyan utazási irodák, amelyek küldenének vendégeket - Szálláshelyek elavultak, felújításra szorulnak
Lehetőségek	Veszélyek
- Világörökség kihasználása → Világörökség turizmus - Gyógyidegenforgalom beindítása - Falvak összefogása, így az Aggtelek centralizáltság megszüntetése - Szezonok kitolása - Package-k összeállítása - Kerékpáros turizmus - Konferencia turizmus	- A turizmus negatív környezeti hatásokat okoz a térségben. - A barlangok a kiépítések hatására rongálódhatnak (lámpaflóra kialakulása) - Szűkös pénzügyi lehetőségek, pályázatoktól való függés (fejlesztések)

Mint a mellékelt táblázat is mutatja, a térségnek van még mit fejlődnie. Szerencsére ezekről a hibákról, hiányosságokról maga a Nemzeti Park is tud, és egy hat éves fejlesztési terv keretein belül kíván változtatni.

Dolgozatomban már ismertettem a terv legfontosabb pontjait, és a legjelentősebb változtatásokról is írtam. Az összegzésben bemutatom a terv máig megvalósult részeit, és azok hatását az idegenforgalomra.

2003-ban a Nemzeti Park Igazgatósága kidolgozott egy fejlesztési tervet, melyben felsorolták, hogy milyen munkálatok, korszerűsítések várhatóak az elkövetkezendő években. Ezeket prioritási sorrendbe tették, s eszerint kezdték meg a rekonstrukciókat, átépítéseket, fejlesztéseket.

2005-ben adták át az új vörös- tói fogadóépületet, és ekkor értek véget a barlangi munkálatok, melyek keretén belül megújult a barlangi környezet mind kívül, mind belül. A Baradla- barlang Vörös-tótól Jósvalfőig terjedő szakaszát teljesen felújították: új burkolatokat, járólapokat helyeztek el a barlangban, és korszerűsítették a világítást is. Megépítették az új vörös- tói látogatóközpontot, és megtörtént a jósvalfői barlangkijárat előtti területrendezés is. A felújítás időszaka alatt a barlang látogatottsága aggasztóan visszaesett, hiszen szünetelt a Jósvalfői rövidtúra, a Vörös- tói középtúra, a Retek-ági speciális túra, és a Hosszú túra is rövidített útvonalon volt látogatható. Ezáltal csökkent a vendégszám a szálláshelyeken is.

Szakedolgozatom részét képezi egy kérdőív is, amelyet az ANP Szálláshely Értékesítési Igazgatója töltött ki, segítve ezzel munkámat. A kérdőív kérdései arra vonatkoztak, hogy milyen hatással voltak a felújítási munkálatok a szálláshelyfoglalásokra. Rendelkezésemre bocsátották a jósvalfői Tengerszem szálló statisztikáit, melyből jól látható, hogy a 2003/2004-es évben a szálló kihasználtsága 20% körül mozgott, az átlagos 30%-oshoz képest. 2005-ben elkészültek a munkálatok, és újra teljes hosszában látogatható lett a barlang, ami ugyancsak látható a statisztikákban.

Levonhatjuk azt a következtetést, hogy ugyan a barlangi munkálatok miatt visszaesett a térség látogatottsága -hiszen a Nemzeti Park legnagyobb és leglátványosabb attrakciója a Baradla- barlang-, de a beruházás sikeres volt, mert 2005-től ismét nőtt, mondhatni normalizálódott a szálláshelyek foglaltsága, ezáltal a látogatók száma.

Kihasználtság							
%	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Január	9	12	20	21	8	17	25
Február	13	16	9	10	3	7	14
Március	8	24	19	12	13	20	13
Április	34	35	17	35	25	19	32
Május	-	30	29	24	17	27	39
Június	19	23	28	29	26	23	38
Július	21	42	41	6	31	57	54
Augusztus	37	-	31	9	38	61	65
Szeptember	21	-	28	7	23	34	32
Október	37	-	32	14	21	45	46
November	22	-	28	13	26	43	31
December	15	-	-	8	12	15	26
Összesen	21	26	26	16	20	31	35

4. Táblázat A Tengerszem szálló éves átlag kihasználtsága 2000-2006

A 2005-ös év sok újat hozott a Nemzeti Parknak, hiszen azon túl, hogy újra beindult az idegenforgalom, a szögligeti Szalamandra ház fejlesztését is elvégezték. 2005. januárjától a nemzeti park erdei iskolai bázishelyeként működik. 1-5 napos szakmai programot kínálnak gyermekcsoportoknak. A nemzeti park látogatottságának nagy részét a gyermekcsoportok/csoportok teszik ki, főként a május-júniusi és augusztusi időszakokban.

Az elkövetkezendő években kerül sor a szálláshelyek korszerűsítése, 2007-ben várható a Barlangszálló munkálatainak lezárulása, míg 2008-ban az aggteleki Campingé.

Tovább folytatják a Baradla- barlang rekonstrukcióját, 2009-ben indul meg előre láthatóan a Hosszú- túra természetvédelmi prioritású kiépítése, rekonstrukciója (járdák, lépcsők, korlátok cseréje), illetve a Rákóczi barlang járófelületeinek cseréje rozsdamentes acélra. A látogatottságban ismét visszaesés várható, mert ezáltal az un. overallos túrák: a Hosszú- túra, a Raisz Keresztély emléktúra, és a Retek- ági speciális túra átmenetileg megszűnnek. De mint már a jósvafői rekonstrukció kapcsán is láthattuk, ez egy átmeneti állapot, és valószínűleg a bevételkiesést, és a megcsappant látogatottságot is vissza fogja hozni a korszerűsített, európai színvonalú barlang.

Az idei évben a Baradla- Dómica barlangrendszer a világon egyedülállóan újra –ha jelképesen is- átjárhatóvá vált. 1932-ben Kessler Hubert és Sandrik József a Baradla Styx patakjának járatain keresztül átjutott a szlovákiai Dómica barlangba, ezáltal bizonyítva a két járatrendszer összefüggését, és felfedezve az átjárható barlangi országhatárt. Azt gondolták, az átjárható barlangrendszer kedvez a földalatti csempészetnek, ezért 1948-ban került elhelyezésre három vasszerkezet, megalkotva a „Vasfüggöny” olyan sajátos – kicsinyített- mását, mely két, azonos blokkba tartozó országot választott el.

Az ANP Igazgatósága a megfelelő engedélyek birtokában 2007. február 14-én lebontotta a rácsokat. Ám az újonnan nyílt átjáró nem látogatható a nagyközönség számára, mert a barlang ezen része időszakosan teljesen víz alá kerül, így a barlangrendszer továbbra sem járható át a föld alatt.

8. ábra Kossuth-barlang

A Meteor- barlang az Alsó- hegy Bódvaszilas felett lévő Kis- vizes töbrének víznyelő barlangja. A túra során omladéktömbök között kúszva-mászva aknába szerelt létrákon haladva éri el a látogató a monumentális méretű, mintegy 100 méter mélyen fekvő Titánok csarnokát, mely nevét a benne található hatalmas cseppkövekről kapta.

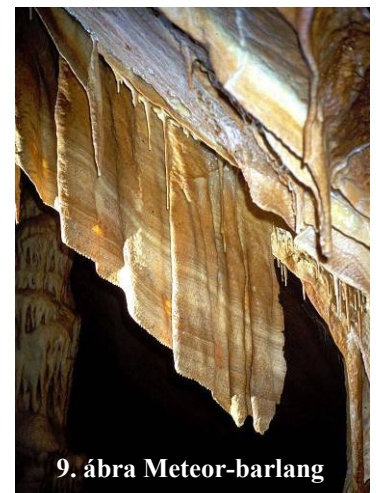
Mindkét barlang extrém barlangnak számít, bejárásukhoz bátorság, jó kondíció és mászókézség szükséges.

Jómagam 14 éve barlangászom egy amatőr, összeszokott csapattal az Aggteleki-karszton. Bejártam a legtöbb barlangot. Szerencsém volt, hogy külön engedélyekkel megtekinthettük a fent említett Meteor- és Kossuth- barlangokat, még mielőtt látogathatóvá tették őket.

Sok veszélyt rejt magában ez a lépés –megnyitni ilyen nehézségű barlangokat a turisták előtt–, ezek az extrém barlangok valóban nehezen járhatóak, sok tapasztalatot, és odafigyelést igényel –mind magunkra, mind egymásra– bejárásuk. Ezt mutatja az is, hogy a barlangok feltárása, és kutatása sem zajlott balesetmentesen sem régen sem ma. A Meteor-barlang kutatása közben a '70-es évek elején egy barlangász életét veszítette, emlékéét a Lakatos forrás őrzi. 2002-ben egy szerencsétlenül járt barlangi bűvárt mentettek nemzetközi összefogással az esztramosi Rákóczi- barlangból. Akadnak még ma is szomorú

A 2007-es év újdonsága két, újonnan a látogatóközönség előtt megnyitott barlang: a Meteor- és Kossuth barlangok.

A Kossuth- barlang Jósmafőn található a Nagy-Tohonya forrás barlangja. Legnagyobb szenzációja, a Nagy tavon átvezető függesztett drótkötélhálón való átjutás. Az elmúlt években elvégezték a barlang védelmi célú kiépítését, kialakítottak egy pihenőhelyet a barlang előterében, ami egyben a túrák felkészülési helye is.

9. ábra Meteor-barlang

példái a barlangi baleseteknek: a Baradla Alsó- barlang kutatása során a tavalyi évben hunyt el egy barlangász.

A barlangászat extrém sport, de igazi szépsége abban rejlik, hogy egy térség amely barlangokkal rendelkezik, nem csak az overallos túrákról lehet híres, hanem hasznosíthatja a barlangi páradús levegőt, kiaknázhathatja, bemutathatja azok geológiai jelentőségét. Ahhoz, hogy mindezeket felmérjék, és hasznosítani tudják, sok időre van szükség.

Én saját szememmel láthattam, hogy 10 éve hogyan nézett ki Aggtelek térsége, és mivé fejlődött mára. Sok változás történt, és még több folyamatban van még most is. A barlangok hasznosítása: kiépítése, és megnyitása a látogatók előtt nagy hasznot hoz, és olyan kis falvakat, térségeket kapcsol be az idegenforgalom vérkeringésébe, mint az Aggteleki- és Szlovák- karszt települései. Az eddigi, és a jövőbeni változtatások, fejlesztések is a turizmust szolgálják, és amint az a statisztikákból is látható volt, eredménnyel járnak, mert a látogatók száma évről évre nő.

Aggtelek térbeli elhelyezése sajnos nem túl kedvező, a nehéz megközelíthetőség miatt, ezen kevésbé fog változtatni, ha az utakat felújítják, és a tömegközlekedési eszközöket is összehangolják. Viszont ellensúlyozza ezt a hátrányt mindaz a természeti érték, ami a Nemzeti Park területén található, nem is beszélve a Világörökségi címről.

Aggtelek nem hiába kapta ezt a hatalmas elismerést, és folyamatos fejlesztésével, mind a természeti és turisztikai érdekeket szem előtt tartva hamarosan egy igazi, európai szintű turisztikai régióvá válik.

5 Felhasznált irodalom

- Aggtelek- Baradla barlang 1981. Tájak- korok- múzeumok kiskönyvtára, 76
- Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága 2005. Varázslatos karsztvidék, Jószaő
- ANPI (2006) Az Aggteleki Nemzeti Park és térsége, Turisztikai programajánló
- ANPI (2007) Az Aggteleki Nemzeti Park és térsége, Turisztikai programajánló
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Környezetvédelmi és Területfejlesztési Közhasznú Társaság (2005) Az Aggteleki Nemzeti Park középtávú turisztikai és marketing stratégiai terve (2005- 2010), Gömörszölös
- Dr. Kollarik Amália (szerk.) 1999. Magyarország Nemzeti Parkjai és a Nemzeti Parkok igazgatóságainak működési területe, Tapolca
- Jakucs L. 1957. Aggtelek, Sport kiadó, Budapest
- Kessler H. Mozsáry G. 1985. Barlangok útjain, vizein, Mezőgazda kiadó, Budapest
- Kordos L. 1984. Magyarország barlangjai, Gondolat kiadó, Budapest
- Nagy G. 2003. Világörökségek Magyarországon, Kossuth kiadó, Budapest
- Salamon G. (2003) Az Aggteleki Nemzeti Park középtávú (hat éves) fejlesztési terve, Jószaő
- Salamon G. (szerk.) 1998. Az Aggteleki Nemzeti Park, Nemzeti Parkjaink, Mezőgazda Kiadó
- Salamon G. (szerk.) 2001. Az Aggteleki- karszt barlangjai (Világörökség a föld mélyében), Jószaő
- Székely Kinga (szerk.) 2003. Magyarország fokozottan védett barlangjai, Mezőgazda kiadó, Budapest
- Magyar Turizmus Rt. Világörökségek (letölthető kiadvány),
<http://www.hungarytourism.hu>, <http://www.itthon.hu>
- Magyar Turizmus Rt. Észak- Magyarország aktív turizmusa (letölthető kiadvány),
<http://www.hungarytourism.hu>, <http://www.itthon.hu>
- Magyar Turizmus Rt. Nemzeti Parkok (letölthető kiadvány),
<http://www.hungarytourism.hu>, <http://www.itthon.hu>
- ANP (2007) <http://anp.nemzetipark.gov.hu>
- ANP (2007) <http://www.anp.hu>
- KÖH (2006) <http://www.koh.hu>
- KVVM (2007) <http://www.kvvm.hu>
- KVVM Természetvédelmi Hivatala (2007) <http://www.termeszetvedelem.hu>
- MBM (2006) <http://www.caverescue.hu>
- MKBT (2006) <http://www.barlang.hu>

MTSZ BB (2005) <http://www.fsz.bme.hu/mtsz/barlang/honlap.htm>

Szablyár Péter (1996) <http://www.sulinet.hu/eletestudomany/archiv/1996/9642/08.html>

TERRA (2005) <http://ww.terra.hu/aggtelek>

WHC (2007) <http://whc.unesco.org>

6 Mellékletek

6.1 Kérdőív

Kérdőív

Idegenforgalmi tanulmányaim végén szakdolgozatomban a hazai barlangturizmusról, kiemelten Aggtelekről írok. Segítségüket szeretném kérni abban, hogy kitöltve ezt a kérdőívet hozzájáruljanak dolgozatom elkészítéséhez.

A kutatásaim során arra szeretnék fényt deríteni, hogy a Baradla barlang felújításával nőtt-e a turista érkezések száma, a barlang látogatóinak száma, és ezáltal a szálláshelyek foglaltságának száma.

(A megfelelő választ/válaszokat kérem, hogy húzzák alá, vagy tegyék félkövérré!)

Átlagosan hány napra érkeznek a turisták önökhöz? (**Tengerszem Szálló****)

1. **1-2 napra** Átlag tartózkodási idő 2006-ban 1,74 nap
2. 2-3 napra
3. 3-4 napra
4. egy hétre
5. általában csak egy napra kirándulni jönnek, nincs róluk adat

Milyen módon reklámozzák a szálláshelyet?

1. **interneten**
2. TV-ben, rádióban
3. **újságokban (turista magazinok) (nagyon ritkán)**
4. **egyéb: katalógusokban, kiállításokon**

Van-e látható változás a barlangi felújítások előtti és utáni szállásfoglalások számában?

1. **A szállásfoglalások nőttek.**
2. A szállásfoglalások száma változatlan.
3. A szállásfoglalások csökkentek.

Vezetnek-e erre vonatkozóan valamilyen statisztikát?

1. **igen**
2. nem

Milyen mértékben emelkedtek a szobaárai az elmúlt években?

1. nem emelkedtek
2. **kis mértékben emelkedtek (5-10%) (5-18)**
3. nagyobb mértékben emelkedtek (20-30%)
4. nagy mérték (40-50%)

Vannak-e kedvezményes csomagjaik az „holidayszakokban”? Ha vannak, ezek mit tartalmaznak?

1. **kedvezményes szálláshely**
csomagok: www.anp.hu/szállás/Jósvafő/Tengerszem)
2. barlangtúrák árai beépítve a csomagok áraiba
3. **egyéb: barlangtúra kedvezmény (egész évre)**

Az önökhöz érkező turistákat általában mi motiválja?

1. kaland turisták
2. gyógyulni jöttek
3. **kirándulók**

Milyen külföldi- belföldi megoszlás mutatható ki a vendégek között?

1. **több a belföldi 2006-ban külf:268 fő, belföldi: 2553 fő**
2. több a külföldi
3. fele- fele

Önökhöz főként

1. családok
2. **csoportok**
3. **egyéni vendégek érkeznek?**

Tisztelettel megköszönve segítségüket:

Vass Anita

Budapest, 2007. március 1.

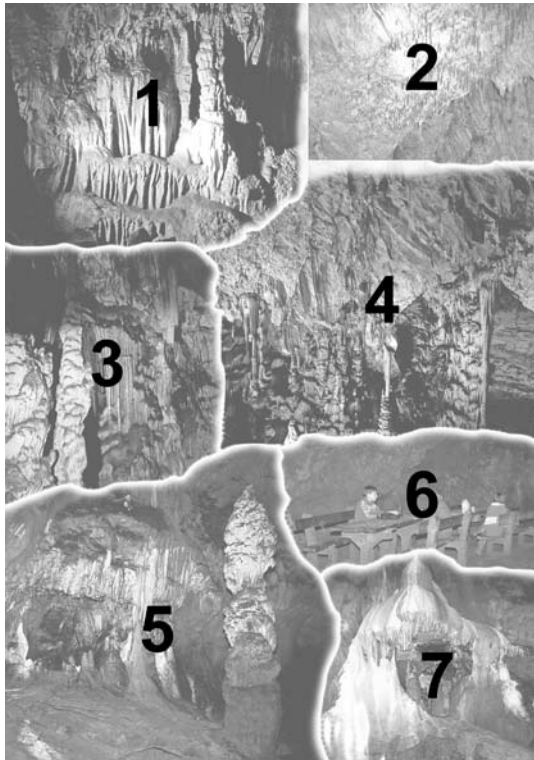
6.2 Képek

A szakdolgozatban szereplő képek az alábbi forrásokból származnak:

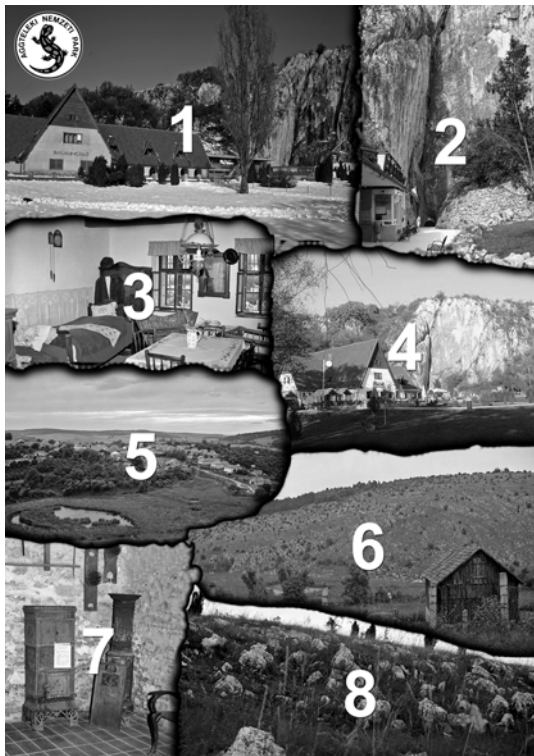
5. ábra: Magyar Természetbarát Szövetség Barlang Bizottsága (www.fsz.bme.hu/mtsz/barlang)

8. és 9. ábra: Magyar Barlangi Mentőszolgálat (www.caverescue.hu)

A mellékletben található saját fényképekből készült montázsokban szereplő képek megnevezései:

- 1: Orgona formájú cseppkőképződmény
(Aggtelek, Baradla- barlang)
- 2: Szalma cseppkövek
(Baradla-barlang, Rövid túra)
- 3: Fekete-terem
(Baradla- barlang, Rövid túra)
- 4: Óriások terme
(Baradla- barlang, Jósvafő)
- 5: Cseppköves részlet (Baradla- barlang)
- 6: Csikóstanya
(Baradla- barlang, Hosszú túra)
- 7: Állócseppkő
(Baradla- barlang, Hosszú túra)

- 1: Az aggteleki Barlang szálló a '80-as
években és az ANP logója
- 2: Az aggteleki sziklafal
- 3: Tájház belső (Aggtelek)
- 4: Barlangszálló napjainkban (Aggtelek)
- 5: Aggtelek látképe
- 6: Medve sziklák
- 7: Tájház belső részlet (Aggtelek)
- 8: Medve sziklák (Vörös- tó)

